

Herstelrecht

“Een herstelproces, in elk stadium van het strafrechtelijk systeem, heeft een groter potentieel dan het standaard rechtsproces alléén, voor het effectief oplossen van conflicten, het nemen van verantwoordelijkheid door de dader en het voldoen aan de behoeften van slachtoffers.” (United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), 2020)

Enkele bewezen effecten van herstelrecht zoals gerapporteerd in het '[Handbook on Restorative Justice Programs](#)' van de UNODC:

- Herstelrecht heeft een positief effect op de **frequentie** en de **ernst van recidive**, met name ingebed in een meer algemeen resocialisatietraject.
- Herstelrecht kan met name effectief zijn voor **hoog risico personen** en degenen die meer serieuze delicten begaan.
- **Veel slachtoffers en overtreders zijn bereid om te participeren** in een herstelrechtelijk traject als zij daartoe in de gelegenheid worden gesteld - ze moeten dan wel geïnformeerd worden over deze optie.
- Veel slachtoffers willen de overtreder in persoon ontmoeten. Herstelrechtelijke procedures kunnen de **emotionele impact van het slachtofferschap verminderen** en dat geldt ook voor post traumatische stress.
- Zowel slachtoffers als overtreders beoordelen herstelrechtelijke trajecten als **eerlijker** en **meer bevredigend** dan het reguliere strafrechtssysteem.
- Herstelrecht heeft het potentieel om **kosten te besparen** voor het strafrechtssysteem te besparen, **doorlooptijden te verkorten** en het **gevoel van dienstverlening** te vergroten.

Procedurele rechtvaardigheid

Procedurele rechtvaardigheid gaat over de wijze waarop mensen zich behandeld voelen en de mate waarin zij de procedure als eerlijk ervaren.

- **Voice:** ik kon mijn mening geven/ mijn verhaal vertellen
- **Respect:** ik ben met respect en waardigheid behandeld
- **Neutraliteit:** de beslisser(s) zijn onbevooroordeeld en ik kan hen vertrouwen
- **Begrip:** de uitleg over de procedure was voor mij helder en duidelijk

Een procedure die als rechtvaardig wordt ervaren, draagt bij aan het **vertrouwen in instituties** en aan het **naleven van normen**. En daarmee aan vermindering van recidive. (Berman, 2018)

'When you treat people with dignity and respect, you get that back from them. (...) There seems to be this popular belief that if we don't constantly refer to them as criminals and juvenile delinquents then we won't hold them accountable. But we believe that being smart on crime involves recognizing people's humanity— treating them with fairness and respect by following procedural justice as this approach is the most effective at generating the behavior change and compliance we're seeking.' ([Ana Bermudez](#), Directeur Reclassering NYC)

RNR: Risk Needs Responsivity

Het **RNR - model**: een evidence based practice om recidive te verminderen

Risico

De intensiteit van de interventie(s) moet afgestemd zijn op het **recidiverisico** (vastgesteld via empirisch bewezen risico-taxaties)

NB: een te intensieve aanpak voor een laag risico kan averechts werken

Behoeften

Interventies dienen aan te sluiten op **veranderbare criminogene factoren** (antisociale gedragingen, antisociale attitudes, antisociale persoonlijkheidskenmerken, antisociale relaties, middelengebruik, problematische gezinssituatie, slecht functioneren op school/ werk, gebrek aan (pro-sociale) vrijetijdsbesteding, financieel wanbeheer, problematische woonsituatie)

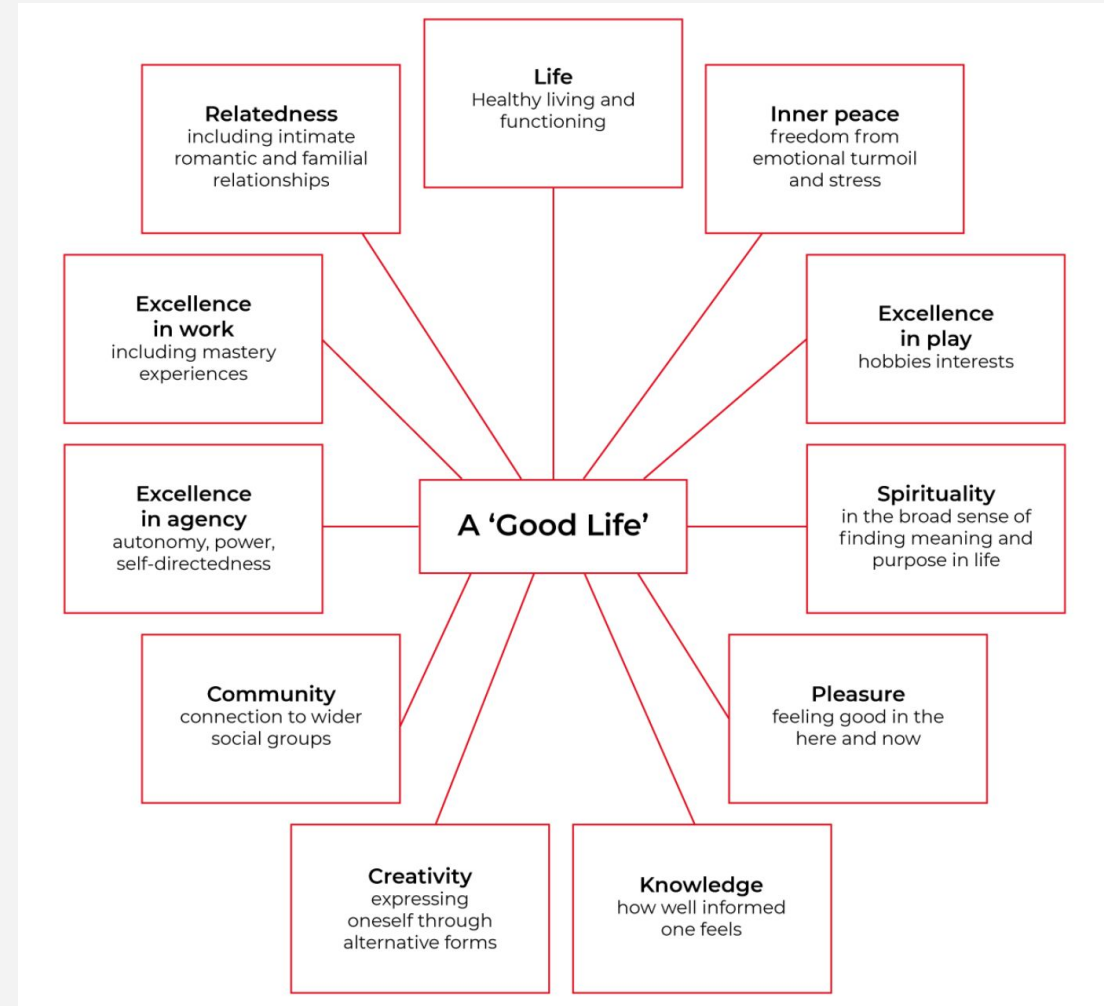
Responsiviteit

- **Algemene responsiviteit:** interventies die voor iedereen effect hebben, zoals een cognitief-gedragsmatige aanpak
- **Specifiek responsiviteit:** interventies die aansluiten bij de specifieke sterke kanten, beperkingen en motivatie van een persoon

Good Life Model

Essentie: Interventies moeten niet alleen gericht zijn op tekortkomingen, maar op de **sterke eigenschappen en capaciteiten** van een individu (*strength based benadering*).

Ieder mens heeft basisbehoeften (primaire doelen). GLM gaat om het leerproces hoe op een **niet-criminele manier te voldoen aan basisbehoeften** en te zien welke hulpbronnen (een woning, schuldhulpverlening, een inkomen, dagbesteding, identiteitspapieren) nodig zijn om dit te realiseren.

Problem solving courts

Uitgangspunt: duurzame oplossing voor crimineel gedrag is alleen mogelijk door **adresseren achterliggende problematiek** van overtreeders. Daartoe werken rechters in problem-solving courts samen in een **team** met officieren van justitie, reclassering, maatschappelijk werk en advocatuur.

1. **Hulpverlening in een strafrechtelijk kader.** Verplichte hulpverlening maakt onderdeel uit van de 'alternatieve straf' die in een problem-solving court wordt opgelegd.
2. **Rechterlijk toezicht.** In problem-solving courts wordt het gezag van rechters ingezet om normnaleving, waaronder het volgen van het hulpverleningstraject, te bevorderen. Deelnemers aan een problem-solving court dienen zich regelmatig te verantwoorden tegenover de rechter. De rechter beloont bij positief gedrag en kan ook sancties opleggen. De 'stok achter de deur' is het terugzending naar het reguliere strafrecht.
3. **Maatschappelijke betrokkenheid.** Problem-solving courts betrekken nadrukkelijk de gemeenschap, de 'community' (professionals en burgers) bij hun activiteiten.
4. **Directe interactie tussen rechter en verdachte.** Om het gewenste gedrag bij de deelnemers te stimuleren, gaan rechters tijdens de rechtszitting direct met hen in gesprek waarbij het vaak komt tot een vrij persoonlijke uitwisseling.
5. **Proactieve opstelling van de rechter.** Niet zelden treden problem-solving rechters op als pleitbezorger van deze wijze van rechtspraak richting overheid en bestuurders.